

ЗАПОБІГАННЯ ТА ПРОТИДІЯ КОРУПЦІЇ В УКРАЇНІ

ДАЙДЖЕСТ №60

23 — 30 ЛИПНЯ 2025 РОКУ

ДЕРЖАВНА АНТИКОРУПЦІЙНА ПОЛІТИКА

Правоохоронний комітет Верховної Ради **підтримав** за основу та в цілому президентський законопроект №13533, що має на меті відновлення інституційної незалежності Національного антикорупційного бюро України (НАБУ) та Спеціалізованої антикорупційної прокуратури (САП). Він передбачає повернення виключної підслідності НАБУ, обмежує вплив на Бюро Офісу генерального прокурора, гарантує автономію САП і процесуальні повноваження її керівника. Розгляд законопроекту Верховною Радою запланований на 31 липня у межах позачергової сесії.

Нагадаємо, 22 липня парламент поспіхом ухвалив законопроект №12414, який позбавляє НАБУ та САП незалежності, надаючи Генпрокурору широкі повноваження — від передачі справ до їх закриття без участі САП. Це, а також підписання документа Президентом, спричинило хвилю протестів по всій Україні та критику з боку міжнародних партнерів.

Президент України **підписав** євроінтеграційний закон щодо реформи Національного агентства з розшуку та менеджменту активів (АРМА). Як зазначається в пояснювальній записці, його метою є створення умов для економічно ефективного та корупційно невразливого управління арештованими активами і виправлення наявних інституційних недоліків, які перешкоджають АРМА ефективно виконувати покладені на нього функції. Закон, зокрема, передбачає нову прозору процедуру відбору голови Агентства та ініціює незалежну зовнішню систему оцінки ефективності діяльності установи. Нагадаємо, що ухвалення закону про реформу АРМА є однією з вимог для отримання траншу ЄС у межах механізму Ukraine Facility в повному обсязі.

Національне агентство з питань запобігання корупції (НАЗК) з Базельським інститутом управління **презентували** дослідження «Корупційні ризики під час будівництва, реконструкції, капітального ремонту цивільних об'єктів для відновлення України». Сфера відновлення критично вразлива до корупційних проявів та потребує особливої уваги. Виконання органами влади та місцевого самоврядування рекомендацій, сформованих за результатами дослідження, дасть змогу усунути основні ризики та підвищити прозорість і ефективність проєктів з відбудови. Експерти визначили десять ключових корупційних ризиків, які можуть сприяти вчиненню правопорушень на різних етапах: під час відбору об'єктів для відбудови, розробки проєктної документації, закупівель та контролю виконаних робіт.

Низка ризиків пов'язані з недосконалістю законодавства, яке потребує змін. Дослідження доступне [за посиланням](#).

ЦИФРОВІЗАЦІЯ

Менше паперів — менше корупції: онлайн-кабінет міжнародних маршрутів спрощує процедури та зменшує корупційні ризики. Цей **цифровий інструмент** дозволяє швидше ухвалювати рішення про відкриття, продовження та зміни маршрутів. Міністерство розвитку громад та територій України разом з Державною службою України з безпеки на транспорті (Укртрансбезпека) запустило його у березні 2025 року. За понад три місяці роботи вже ухвалено понад 200 рішень, зокрема відкрито 109 нових маршрутів, здебільшого до Польщі, Молдови, Чехії, Німеччини та Румунії. Онлайн-платформа демонструє суттєве пришвидшення ухвалення рішень порівняно з паперовою процедурою, зменшує корупційні ризики та сприяє надходженню коштів до бюджету — один маршрут приносить у середньому близько 10 млн грн на рік.

РОБОТА АНТИКОРУПЦІЙНОЇ СИСТЕМИ

16,8 млрд грн — економічний ефект від діяльності НАБУ і САП у 2021-2025 рр. У САП пояснюють, що ця сума включає не тільки відшкодування державі фігурантами корупційних справ, а також кошти та майно, розкраданню яких вдалося запобігти, активи й кошти, конфісковане майно та стягнуті застави. Завдяки НАБУ і САП 2,85 млрд грн передано на потреби Збройних Сил України (ЗСУ). Як наголошують у САП, такий результат став можливим завдяки системній роботі детективів і прокурорів у сфері боротьби з корупцією.

НАБУ оприлюднило ТОП-10 своїх гучних справ. У 2023–2025 роках НАБУ і САП розслідували низку резонансних корупційних справ, фігурантами яких є віцепрем'єр-міністр, голова Антимонопольного комітету України, ексзаступник голови Офісу президента та інші високопосадовці. Також вони розслідують масштабні схеми розкрадання під час закупівель для ЗСУ, земельні махінації в Києві, справи суддів-хабарників тощо. Частина проваджень завершилася позбавленням волі, а загальна кількість справ у роботі НАБУ і САП за цей час перевищує 1300.

НАЗК за перше півріччя 2025 року виявило порушення у сфері конфлікту інтересів на 290 млн грн Агентство здійснило 102 перевірки щодо дотримання антикорупційного законодавства, за результатами яких склало 26 обґрунтованих висновків з ознаками корупційних правопорушень на 290 млн грн. Зокрема, йдеться про ймовірні зловживання під час закупівель товарів для будівництва фортифікаційних споруд посадовцями Харківської обласної військової адміністрації та незаконну передачу держмайна посадовцями Держрибагентства стороннім комерційним структурам. Крім того, НАЗК склало 7 адмінпротоколів щодо суддів,

народних депутатів та інших посадовців і винесло 35 приписів про порушення етичної поведінки й конфлікту інтересів.

«Справа про яйця Міноборони по 17 грн»: Вищий антикорупційний суд (ВАКС) заочно заарештував власницю компаній-постачальниць. За даними НАБУ та САП, дві компанії, які постачали харчі для ЗСУ, у 2022–2023 роках отримали понад 733 млн грн бюджетних коштів, маніпулюючи цінами в каталогах продуктів: завищуючи вартість затребуваних товарів і занижуючи ціну на другорядні. Після затримання підозрюваної та доставки до місця проведення досудового розслідування слідчий суддя ухвалюватиме рішення про застосування цього запобіжного заходу. Розслідування щодо інших причетних до масштабної корупційної схеми осіб триває.

КАДРОВІ РІШЕННЯ

Кабмін на засіданні в середу не призначив директора Бюро економічної безпеки (БЕБ). Про це [повідомив](#) народний депутат від фракції «Голос» Ярослав Железняк. Водночас на пресбрифінгу конкурсна комісія вкотре наголосила, що переможець конкурсу Олександр Цивінський повністю відповідає вимогам посади Директора БЕБ, передбаченим чинним законодавством. Напередодні Єврокомісія [закликала](#) український уряд якнайшвидше призначити директора БЕБ відповідно до законодавства та встановлених процедур відбору. Як наголосив речник Єврокомісії у коментарі для «Європейської правди», реформа Бюро є частиною ширших зобов'язань України у межах процесу вступу до ЄС. Крім того, призначення директора БЕБ є однією з вимог Міжнародного валютного фонду (МВФ) для надання Україні фінансової підтримки.

Голова АРМА Олена Дума подала заяву про відставку, Уряд підтримав її звільнення. У своєму зверненні Дума [підкреслила](#) досягнення за час каденції: за її словами, орган з проблемною репутацією трансформувався в дієвий інструмент боротьби з корупцією, сприяв мільярдним надходженням до бюджету тощо. Крім того, вона зауважила, що сьогодні, 30 липня, офіційно набрав чинності закон про посилення інституційної спроможності АРМА. «Тому важливо зробити це саме у цей день», — написала вона. На сьогоднішньому засіданні Уряд [підтримав рішення](#) про звільнення Олени Думи. Прем'єр-міністерка Юлія Свириденко [дала доручення](#) терміново запустити новий конкурс на посаду голови АРМА. Вона зазначила, що до конкурсної комісії увійдуть представники Уряду та міжнародних партнерів, які підтримують Україну в антикорупційній сфері.

ПУБЛІКАЦІЇ В МЕДІА НА ТЕМУ КОРУПЦІЇ

«Керівник антикорупційного органу України сподівається на відновлення автономії відомств». В [інтерв'ю](#) для провідного міжнародного видання Bloomberg News керівник САП Олександр Клименко висловив надію, що 31 липня парламент може ухвалити закон, який відновить незалежність НАБУ та САП після спроб підпорядкувати їх Генпрокуратурі — кроку, що викликав масові протести в містах

України та стурбованість міжнародних партнерів. Водночас Клименко зазначив, що політична турбулентність уже негативно вплинула на роботу відомств і співпрацю з викривачами, однак співробітники САП та детективи НАБУ намагаються продовжувати роботу у звичайному режимі.

«На кону 60 мільярдів доларів. Через закон про залежність НАБУ і САП Євросоюз зупинив фінансування України». Економічна правда [проаналізувала](#) наслідки ухвалення українським парламентом закону, що підпорядковує НАБУ та САП Генеральному прокурору, фактично знищуючи їхню незалежність. Повідомляється, що це рішення викликало різко негативну реакцію з боку Євросоюзу, який, за даними джерел медіа, поставив на паузу всю фінансову допомогу Україні — понад 60 млрд доларів у 2025–2026 роках. Отримання цих коштів критично важливе для того, аби держава мала змогу виконувати свої функції та фінансувати все — від виплати субсидій до обслуговування боргів. Попри офіційну стриманість, неопублічна позиція ЄС сувора: відновлення фінансування можливе лише за умови повернення незалежності антикорупційних органів.

«Наскільки ефективні антикорупційні органи України, на які націлився Зеленський, й які справи вони розслідували?». Як [пише](#) англomовне видання The Kyiv Independent, НАБУ і САП ведуть розслідування щодо низки високопосадовців, зокрема з оточення Президента. Серед фігурантів — ексвіцепрем'єр Олексій Чернишов, ексзаступники голови ОП Андрій Смирнов і Кирило Тимошенко та інші. Голова аналітичного центру StateWatch Олександр Лемєнов вважає НАБУ і САП більш незалежними та ефективними, ніж правоохоронні органи. Натомість Віталій Титич, ексголова Громадської ради доброчесності, критикує роботу НАБУ, хоча й визнає, що гальмом у боротьбі з корупцією залишається, зокрема, судова система. Видання підсумовує: реформування судів — ключова, але досі не реалізована реформа в Україні.

«Розігнати НАБУ». Як [пул анонімних телеграм-каналів злагоджено підтримав ініціативу президента](#). Видання Texty.org.ua [проаналізувало](#) масштабну скоординовану кампанію в анонімних телеграм-каналах, яка в червні-липні 2025 року дискредитувала НАБУ та готувала громадську думку до законодавчого обмеження його незалежності. Автори дослідили 246 повідомлень із 24 популярних каналів, що синхронно повторювали меседжі про «неефективність», «зв'язки з Росією» та «зраду» в Бюро, активно просували тези політтехнологів з проросійським бекграундом і замовчували інформацію про масові протести. Кампанія досягла піку напередодні ухвалення 22 липня закону, що обмежує автономність НАБУ та САП. Texty.org.ua припускають централізоване політичне планування атаки на незалежні антикорупційні інституції.